

Анонимизиран текст

Превод

C-135/19 – 1

Дело C-135/19

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

20 февруари 2019 г.

Запитваща юрисдикция:

Oberster Gerichtshof (Австрия)

Дата на акта за преюдициално запитване:

19 декември 2018 г.

Жалбоподател в производството по ревизионно обжалване:

Pensionsversicherungsanstalt

Ответник в производството по ревизионно обжалване:

CW

[...]

Oberster Gerichtshof (Върховен съд), действащ като „ревизионен съд“ по трудови и социални дела [...], по социално дело със страни: CW, [...] Германия, ищец в първоинстанционното производство, и Pensionsversicherungsanstalt (Пенсионноосигурителна служба), 1021 Виена, [...], ответник в първоинстанционното производство, с предмет искане за изплащане на парична помощ за рехабилитация, образувано по ревизионната жалба на ответника в първоинстанционното производство срещу решението от 17 януари 2018 г. на Oberlandesgericht Linz (Върховен областен съд, Линц), действащ в качеството на въззивен съд по трудови и социални дела, [...] с което се потвърждава решението от 29 септември 2017 г. [...] на Landesgericht Salzburg (Областен съд Залцбург), действащ като съд по трудови и социални дела, [ориг. 2]

определи:

А. Отправя до Съда на Европейския съюз следните преюдициални въпроси:

1. Трябва ли австрийската парична помощ за рехабилитация да се квалифицира с оглед на разпоредбите на Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социална сигурност:

– като обезщетение за болест по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламента или

– като обезщетение за инвалидност по смисъла на член 3, параграф 1, буква в) от Регламента, или

– като обезщетение за безработица по смисъла на член 3, параграф 1, буква з) от Регламента?

2. Трябва ли Регламент (ЕО) № 883/2004 да се тълкува в светлината на първичното право в смисъл, че в качеството ѝ на държава по предходно пребиваване и по предходна месторабота, държава членка е длъжна да изплаща обезщетения като австрийската парична помощ за рехабилитация на лице, което пребивава в друга държава членка, когато това лице е придобило голяма част от осигурителните периоди за клоновете болест и пенсия за старост в качеството му на заето лице в тази друга държава членка (след като преди години се премества да живее в нея) и оттогава не е получавало обезщетения от здравноосигурителната схема и пенсионната схема на държавата по предходното пребиваване и предходната месторабота?

Б. [...] [ориг. 3] [...] [спира производството по делото]

М о т и в и:

I. Факти

Родената на 28 октомври 1965 г. австрийска гражданка СW (ищцата в първоинстанционното производство) завършва професионално обучение по специалността „технически сътрудник“ и до 1990 г. работи в Австрия. Приблизително през 1990 г., след като сключва брак с германски гражданин, тя се премества в Германия, където живее оттогава. От установяването на новото местопребиваване тя упражнява професионална дейност само в Германия, последно през 2013 г. като технически сътрудник. Тя придобива в Австрия 59 осигурителни месеца (27 месеца на внасяне на осигурителни вноски и заместващ период от 32 месеца), а в Германия — 235 осигурителни месеца. От края на 1990 г. тя вече не подлежи на осигуряване по австрийската законоустановена социалноосигурителна схема и не получава обезщетения от Австрия.

Във висящото пред Oberster Gerichtshof производство се спори по въпроса дали австрийската парична помощ за рехабилитация следва да бъде прехвърлена в Германия в полза на ищцата в първоинстанционното производство.

II. Правото на Съюза

1. Регламент (ЕО) № 883/2004 се прилага за обезщетения за болест (член 3, параграф 1, буква а), обезщетения за инвалидност (член 3, параграф 1, буква в) и обезщетения за безработица (член 3, параграф 1, буква з).

2. Съгласно член 11, параграф 3, буква а) от Регламента спрямо лице, осъществяващо дейност като наето или самостоятелно заето лице в една държава членка, се прилага законодателството на тази държава членка. [ориг. 4]

3. Съгласно член 11, параграф 3, буква д) от Регламента правният ред на държавата членка по пребиваване се прилага субсидиарно, когато лицето не осъществява дейност като наето лице.

III. Националното право:

1. Със Sozialrechts-Änderungsgesetz 2012 (Закон за изменение на социалното законодателство от 2012 г., SRÄG 2012) (Bundesgesetzblatt [BGBl] I 2013/3), влязъл в сила на 1 януари 2014 г., е премахната пенсията за временна неработоспособност [„befristete Invaliditätspension“] за осигурените лица, родени след 31 декември 1963 г. Това обезщетение е имало за цел да обхване случаите на временна неработоспособност. От 1 януари 2014 г. пенсията за инвалидност по същество е ограничена до лицата, които вече не могат да бъдат активни на пазара на труда, преди всичко поради това че вероятно е налице трайна инвалидност.

2. Считано от 1 януари 2014 г., пенсията за временна неработоспособност е заменена от нови обезщетения за временна неработоспособност, а именно от паричната помощ за рехабилитация и от паричната помощ за преквалификация. Съгласно член 39b от Arbeitslosenversicherungsgesetz (Закон за осигуряването за безработица, ALVG) паричната помощ за преквалификация се отпуска на осигуреното лице от Arbeitsmarktservice (Служба по заетостта) в процеса на професионална преквалификация, а съгласно член 143a от ASVG (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz) (Общ закон за социалното осигуряване, наричан по-нататък „ASVG“) паричната помощ за рехабилитация следва да се изплаща от компетентната здравноосигурителна институция в процеса на медицинската рехабилитация. Получателите на парична помощ за рехабилитация подлежат на частично осигуряване по схемата за здравно осигуряване (член 8, параграф 1, точка 1, буква d) от ASVG).

3. Предимството на възстановяването на работоспособността пред отпускането на пенсионни обезщетения е гарантирано и от процедурна гледна точка с изискването заявлението за отпускане на пенсия на основание на осигурен социален риск, свързан с намалена работоспособност, да се тълкува преди всичко като заявление за отпускане на плащания за рехабилитация, включително и [ориг. 5] за отпускане на паричната помощ за рехабилитация (член 361, параграф 1 от ASVG). Не е предвидено осигуреното лице да подава самостоятелно заявление за предоставяне на парична помощ за рехабилитация.

4. Член 143a от ASVG (озаглавен „Парична помощ за рехабилитация“) в редакцията му, приложима по настоящото дело, гласи със съкращения:

„(1) Лицата, за които с решение по подадено заявление е установено, че отговарят на условията за придобиване [...] [на парична помощ за рехабилитация], имат право на такава помощ за рехабилитация за срока на временна неработоспособност (инвалидност поради трудова злополука или професионална болест), считано от датата на придобиване на правото. Наличието на временна неработоспособност (инвалидност поради трудова злополука или професионална болест) след изтичането на посочения срок подлежи на преразглеждане от здравноосигурителната институция всеки път, когато се налага, но във всички случаи след изтичането на една година след предоставянето на паричната помощ за рехабилитация, считано от датата на последната експертиза в рамките на Case Management, посредством експертиза на Kompetenzzentrum (Център за експертизи на осигурителната институция) [...]. Определянето дали е придобито право на парична помощ за рехабилитация и прекратяването на това право се извършва с решение на пенсионноосигурителната институция.

(2) Паричната помощ за рехабилитация е в размер на обезщетението при болест, а от 43-ия ден — в размер, равен на увеличения размер на обезщетението при болест, който би се дължал за последната упражнявана дейност, за която е налице задължение за плащане на здравноосигурителни вноски [...].“

5. Член 143b от ASVG (озаглавен „Case Management“) гласи със съкращения:

„Здравноосигурителните институции са длъжни да оказват всеобхватна подкрепа на [...] [получателите на парична помощ за рехабилитация], за да се гарантира съответстващ на равнището на медицинската наука процес на лечение по отношение на прехода между болнично лечение и рехабилитацията за целите на възстановяването на работоспособността и да се осигури оптимално протичане на етапите на предоставяне на необходимите грижи. В този смисъл по време на болничното лечение и на медицинската рехабилитация за целите на възстановяването на работоспособността при координирането на последващите етапи, които

следва да се определят, осигуреното лице трябва да се подпомага и да му се оказва съдействие в смисъл да се изготви индивидуален план за предоставяне на услуги след съответно установяване на нуждите, който да се приведе в действие от отделните доставчици на услуги. В рамките на Case [ориг. 6] Management трябва да се следи осигурените лица да се подлагат на редовни експертизи в Kompetenzzentrum [...]“.

IV. Доводи и искания на страните

1. На 18 юни 2015 г. ищцата в първоинстанционното производство предявява иск, с който иска да ѝ бъде отпусната пенсия за инвалидност, а при условията на евентуалност — да ѝ бъдат предоставени мерки за медицинска рехабилитация и парична помощ за рехабилитация на основание на здравното осигуряване, евентуално мерки за професионална рехабилитация. Тя твърди, че е нетрудоспособна. Според нея връзката ѝ с Австрия е тясна, тъй като е австрийска гражданка и е придобила осигурителни месеци в Австрия, за които има право да очаква да получи съответна насрещна престация. Тя посочва също, че живее близо до Австрия и има добри връзки с родителите си и двете си сестри, живеещи в Австрия.

2. Ответната Pensionsversicherungsanstalt оспорва наличието на инвалидност и — в случай че е налице временна нетрудоспособност — задължението да плаща парична помощ за рехабилитация на ищцата в първоинстанционното производство, която пребивавала в Германия. Съгласно правото на Съюза паричната помощ за рехабилитация представлявала обезщетение за болест. Прехвърлянето ѝ ще доведе според Pensionsversicherungsanstalt до неподходящи решения. Малкият брой придобити в Австрия осигурителни месеци щял да доведе до несъразмерно високи обезщетения поради липсата на коефициент за намаление пропорционално на придобитите в отделните държави членки осигурителни периоди. Не било по възможностите на Pensionsversicherungsanstalt по смисъла на националните разпоредби относно паричната помощ за рехабилитация да предоставя мерки за медицинска рехабилитация в чужбина. Според Pensionsversicherungsanstalt ищцата в първоинстанционното производство няма тясна връзка с австрийската система на социална сигурност.

V. Досегашният ход на производството [ориг. 7]

1. Първоинстанционният съд (Landesgericht Salzburg, действащ в качеството на съд по трудови и социални дела) отхвърля иска за отпускане на пенсията за инвалидност. Той приема, че считано от 18 юни 2015 г., е налице временна неработоспособност, вероятно за срок от най-малко шест месеца, и че, считано от тази дата, е придобито право на мерки за медицинска рехабилитация. Според този съд мерките за професионална рехабилитация не са целесъобразни. Считано от тази дата, ищцата в

първоинстанционното производство според този съд има право на парична помощ за рехабилитация в установения от закона размер на основание на здравното осигуряване, докато трае временната ѝ нетрудоспособност.

2. Второинстанционният съд (Oberlandesgericht Linz, действащ като въззивен съд по трудови и социални дела) отхвърля въззивната жалба, подадена от Pensionsversicherungsanstalt срещу това съдебно решение, само в частта му относно признаването на правото на парична помощ за рехабилитация.

3. Pensionsversicherungsanstalt подава ревизионна жалба срещу това решение пред Oberster Gerichtshof, като иска то да бъде отхвърлено в неговата цялост. В защитата си ищцата в първоинстанционното производство иска да бъде отхвърлена ревизионната жалба.

VI. Обосновка на преюдициалните въпроси

1. Ищцата в първоинстанционното производство упражнява професионална дейност в Германия от 1990 г. до последните дни на 2013 г. След установяването си в Германия тя вече не подлежи на осигуряване по австрийската здравноосигурителна или пенсионноосигурителна схема. В Австрия тя не получава здравноосигурителни плащания или обезщетения от пенсионната схема (като например пенсия за временна неработоспособност или обезщетение при болест).

2. В съответствие с развитите от Съда на Европейския съюз критерии за разграничение **[ориг. 8]** между обезщетения за болест и обезщетения за инвалидност (Съд на Европейския съюз, решение от 21 юли 2011 г., *Stewart*, C-503/09, ECLI:EU:2011:500, т. 37 и сл.; вж. също Съд на Европейския съюз, решение от 10 януари 1980 г., *Jordens-Vosters*, 69/79, ECLI:EU:C:1980:7) преобладаващото становище в Австрия е, че паричната помощ за рехабилитация се квалифицира като обезщетение за болест (член 3, параграф 1, буква а) от Регламент [ЕИО] № 883/2004), тъй като тя не покрива риска от инвалидност поради общо заболяване, когато е вероятно тази инвалидност да е постоянна или продължителна. Паричната помощ за рехабилитация е тясно свързана с активиращите мерки на медицинската рехабилитация. Нейната цел е да компенсира загубата на доходи по здравословни причини за периода от време, през който засегнатото лице е длъжно да се подложи на мерките за медицинска рехабилитация. Нейният размер се изчислява съобразно изчисляването на размера на обезщетението при болест.

3. Според запитващата юрисдикция, ако австрийската парична помощ за рехабилитация представлява обезщетение за болест по смисъла на член 3, параграф 1, буква а) от Регламент (ЕО) 883/2004, съгласно член 11, параграф 3, буква д) от Регламента по отношение на обезщетения по здравноосигурителната схема е компетентна държавата по пребиваването

Германия. Член 7 от Регламента забранява само на институцията, предоставяща обезщетенията, да намалява или прекратява обезщетенията, поради това че заявителят е пребивавал в друга държава членка.

4. Следва обаче да се има предвид, че паричната помощ за рехабилитация е уредена по такъв начин, че притежава и белезите на обезщетение за инвалидност. Тя предполага да са внесени вноските в схемата за задължително осигуряване (здравно и пенсионно осигуряване), поради което се отпуска едва след придобиването на определен осигурителен период. Изплащането на **[ориг. 9]** паричната помощ за рехабилитация може да се иска само като се подаде заявление за отпускане на пенсия за инвалидност пред пенсионноосигурителната институция. Паричната помощ за рехабилитация се отпуска само ако действително не е налице трайна инвалидност, но се изисква да е налице инвалидност за повече от шест месеца, което по правило не е така в случая с болест.

5. Действително в решение от 30 юни 2011 г., *da Silva Martins*, C-388/09, ECLI:EU:C:2011:439, Съдът приравнява германската добавка за чужда помощ на обезщетения за болест (член 4, параграф 1, буква а) от Регламент [ЕИО] 1408/71). При все това той подчертава, че за разлика от обезщетенията за болест, по принцип не се предвижда обезщетенията за нужда от чужда помощ да се изплащат за кратки периоди от време и че с оглед на правилата за тяхното прилагане е възможно те да имат белези, които се доближават до клоновете инвалидност и старост (точка 48). Съдът приема, че в качеството ѝ на държава по предходната месторабота Германия трябва да продължи да изплаща германската добавка за чужда помощ на португалски селскостопански работник след завръщането му в държавата по произход. Съдът приема, че прекратяването на добавката за чужда помощ поради завръщането в държавата по произход, въпреки продължаване на плащането на вноски (поне що се отнася до продължаване на плащането на вноски за осигуряването по избор по схемата за задължително осигуряване), не е съвместимо с член 48 ДФЕС, и поставя бившия работник мигрант в по-неблагоприятно положение спрямо тези, които имат пенсия за прослужено време и старост само от една държава членка, тъй като са осъществили цялата си професионална дейност в една-единствена държава членка, преди да се преместят, за да пребивават в друга държава членка при пенсионирането си (точки 78—79). Прехвърлянето предполага в държавата по произход да не съществуват парични обезщетения като добавката за чужда помощ. **[ориг. 10]**.

6. Запитващата юрисдикция приема, че в Германия не съществува парично обезщетение по схемата за здравно осигуряване, сходно на австрийската парична помощ за рехабилитация.

7. Макар австрийската парична помощ за рехабилитация да предполага да са платени вноски по схемата за задължително осигуряване, по уредба и цел тя все пак се различава съществено от пенсионно обезщетение или

обезщетение за нужда от чужда помощ. Правото на парична помощ за рехабилитация се придобива едва след като по подадено заявление се констатира, че е налице временна неработоспособност вероятно за период от най-малко шест месеца и се прецени, че мерки за професионална рехабилитация няма да са целесъобразни. Тази помощ не представлява обезщетение с постоянен характер в хипотезата на вероятна инвалидност поради общо заболяване. Мерките за медицинска рехабилитация, които здравноосигурителната институция организира в рамките на Case Management и на които осигуреното лице е длъжно да се подложи, имат за цел да се постигне реинтеграция на националния пазар на труда в обозримо бъдеще и по този начин да се предотврати трайна неработоспособност. В този смисъл паричната помощ за рехабилитация не следва да се разглежда само като етап, предшестваш пенсията за трайна инвалидност. Размерът на паричната помощ за рехабилитация се изчислява и изплаща от здравноосигурителната институция по реда на член 143а, параграфи 2—4 от ASVG. Той се определя на базата на размера на обезщетението при болест, като не се прилага пропорционално изчисляване според осигурителните периоди, придобити по схемата за пенсионно осигуряване. Следователно размерът на паричната помощ за рехабилитация се изчислява независимо от размера на осигурителните вноски. За разлика от случая *da Silva Martins*, не се плащат вноски въз основа на самостоятелна схема за осигуряване за нужда от чужда помощ, които [ориг. 11] се отнасят не до риска болест *strictu sensu*, а до този от специалния характер на обезщетение като добавката за чужда помощ.

8. Като се има предвид, че целта на медицинската рехабилитация и на — свързаното непосредствено с нея — отпускане на паричната помощ за рехабилитация е отново да се активират на пазара на труда лицата с намалена работоспособност, паричната помощ за рехабилитация може да бъде квалифицирана и като обезщетение за безработица по смисъла на член 3, параграф 1, буква з) от Регламент (ЕО) 883/2004 (Съд на Европейския съюз, решение от 4 юни 1987 г., *Campana*, 375/85, ECLI:EU:C: 1987:253). Следва обаче да се има предвид, че ASVG не установява връзка между правото на парична помощ за рехабилитация и заплахата от или наличието на безработица.

9. Според запитващата юрисдикция не е логично да се приеме, че непрехвърлянето на паричната помощ за рехабилитация в случая на ищцата в първоинстанционното производство, която от момента на установяването си в Германия преди повече от 20 години не е получавала австрийско обезщетение като пенсия за временна неработоспособност (а и не е подала заявление за такава) ще има ефект на ограничаване на свободата на движение.

VII. Спира производството по делото

[...]

Oberster Gerichtshof,

Виена, 19 декември 2018 г.

[...]

РАБОТЕН ДОКУМЕНТ